

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkkerk; Ds. H. C. van der Ent, Dordrecht-Centrum; Ds. R. Kok, Soest, Ds. H. van Leeuwen, Driebergen; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan Zee; Ds. M. C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Bunschoten; A. Beukers, Alphen a.d. Rijn; J. van Heteren, Sliedrecht-Centrum en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE :

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13, 4231 BP Meerkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE:

Joh. van der Lee, „Bejaardencentrum Rijnzate“ postbus 694, 2400 AR Alphen a/d Rijn, tel. 01720 - 73814, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand“ te Alphen aan den Rijn. Abonnementenprijs f 10,- per jaar. Abonnementenprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

En Ik zal Mijn Geest geven in het binnenste van u; en Ik zal maken, dat gij in Mijn inzettingen zult wandelen en Mijn rechten zult bewaren en doen.

Ezech. 37 : 26.

Zalig worden is het onbegrijpelijke, ondoorgrondelijke wonder van God. Het is niet te peilen nog minder te vatten, dat de Heere een van Hem afgeweken zondaar zoekt, roept en begenadigt. En dit doet Hij om Zichzelfs wil. Tot tweemaal toe klonk het tot Israël: Ik doe het niet om uwe wil.

Dit kon ook niet ! Israël had naar recht de ondergang verdiend. Nu vindt echter Israëls herstel plaats. De Heere brengt Israël weer terug in Kanaän. Hij denkt aan Zijn verbond, aan Zijn verkiezende liefde, daarom zal Hij grote daden doen. Heilrijke daden voor Israël en in Israël. Ik zal rein water op u sprengen en gij zult rein worden. Ik zal u een nieuw hart geven, maar ook Mijn Geest in het binnenste van u.

Hierin schittert eenzijdige genade. Die genade kan betoond worden, want de Zoon van God heeft aan het recht van God voldaan. Hij heeft de zonde en schuld van Israël op Zich genomen. Door Zijn daad en om Zijn daad kan God dit spreken en zal God grote wonderen doen. Ook vandaag. Hij zal uit genade Zijn Geest geven en wel in het binnenste, dat is in het menselijke hart. Het hart van een mens is ondoorgrondelijk. Wie zal het kennen ? In het hart woont niet veel goeds. Van nature denken we, dat het nog wel meevalt. Er is nog wel een plaatsje in ons hart voor de Heere. In ons hart is nog wel iets, dat God kan aannemen. Wanneer de Heere in ons hart werkt en ons oog opent voor onze werkelijkheid, dan zien we en moeten we belijden, dat er in ons hart voor alles plaats is, behalve voor de Heere en Zijn heil. We gunnen Hem zelfs geen plaats in ons hart. Ons hart gaat uit naar alles, wat geen God en Christus is.

Beaamd wordt, wat de Heere in Zijn Woord zegt van het hart: „Al het gedichtsel der gedachten zijns harten is te alle dage boos. Uit het hart komen voort boze bedenkingen, doodslagen, overspelen, hoererijen, dieverijen, valse getuigenissen, lasteringen. Dit volk genaakt Mij met hun mond en eert Mij met de lippen, maar hun hart houdt zich verre van Mij”.

Wanneer u hierop „amen” hebt leren zeggen, dan belijdt u, dat u maar op één plaats recht hebt, en dat is op de hel. „Naar recht naar de hel Heere !”

Is dit de belijdenis van uw hart ? Hoort dan het evangelie: U gaat niet naar de hel. Er is er Eén nedergedaald ter helle en Die Ene is de Heere Jezus Christus. En Hij heeft tevens de levendmakende Geest verworven. Vandaar dat God zal komen met Zijn Geest in uw hart. Dit zal gebeuren, want wat God belooft, dat doet Hij, Zijn Naam staat daarvoor garant. Gods Geest in het hart, wat groot en rijk. Hij zal door een waar geloof Christus en al Zijn weldaden deelachtig maken. Hij zal troosten. Troosten met de beloften van het heilverbond. Troosten met de beloften van het evangelie. Hij zal troosten met deze zaak: dat Christus leeft, dat Hij is: de Voorspraak bij de Vader, dat Hij is: de Tussentreders, de hemelse Advocaat, dat Hij is: de Plaatsbe-reider.

Die Geest zal in al de waarheid leiden. Die

Geest zal bidden met onuitsprekelijke zuchtingen. Door Zijn kracht zal gezocht worden alles wat boven is, waar Christus is, zittende ter rechterhand Gods. Die Geest zal het werk van de Vader en de Zoon verzegelen. Door die Geest zal gestameld worden: Abba, lieve Vader, Heere Jezus, Gij zijt mijn oudste Broeder. En die Geest zal nimmer afscheid nemen. Hij blijft tot in der eeuwigheid. Wat belooft en schenkt de Heere veel. Er is echter nog meer.

En Ik zal maken, dat gij in Mijn inzettingen zult wandelen.

Gods inzettingen bevatten: Zijn dienst, Zijn instellingen. De besnijdenis, het Pascha, de Vierdagen, de feesten, de feesten, voor Oud Israël, en voor ons: de Zondagen, de Doop en het avondmaal en de Christelijke gedenkdagen.

In Gods inzettingen zal men wandelen. Bekijk dat woord eens goed en overdenk het eens. Het bevat veel. In wandelen zit vergenoeging, aangenaamheid, vermaak. Een wandelaar geniet. Een wandelaar zingt. Nu, die genade geeft God. Vandaar dat David belijdt: Uwe inzettingen zijn mij gezangen geweest, ter plaatse mijner vreemdelingschappen”. Komt en is Gods Geest in ons leven, dan zijn Gods inzettingen ook voor ons een verlustiging, een zielsvermaak.

De Heere gaat nog verder. Hij zal nog meer geven. „Mijn rechten zult gij bewaren en doen. De rechten Gods zijn Zijn geboden. Wat God beveelt, daar heeft Hij recht op. Er moet zijn een leven naar Zijn wil, een gaan op Zijn wegen.

Wanneer nu de Geest van God komt in het hart, dan gaat men de rechten Gods bewaren, conserveren. De rechten Gods worden waardevolle schatten. Als er brand uitbreekt in een woning, dan grijpt men naar de waardepapieren en vlucht er mee uit het brandende huis. Het zijn schatten, die men vóór alles wil bewaren, behouden. Zo worden Gods geboden ons alles.

Waardevolle schatten, die men niet wil verliezen, maar behouden.

De rechten Gods, we gaan ze door de Geest ook doen. Adeldom verplicht.

Wie belijdt: Heere, Gij hebt geboden, dat men Uw bevelen zeer bewaren zal, bidt: Och, dat mijn wegen gericht werden om uw inzettingen te bewaren.

De belijder wordt: een bidder. En de bidder: een zanger:

*’k Doe Uw geboën oprecht en welgezind;
Uw liefdedienst heeft mij nog nooit verdrotten.*

Soli Deo Gloria ! Dit alles door Gods Geest.
Ds. M.C. Tanis.

Van de redactie

1. Ontmoetingsdag. We herinneren weer even aan onze ontmoetingsdag, die D.V. zaterdag 30 augustus a.s. te Sliedrecht-centrum zal worden gehouden. Daar zullen bij leven en welzijn spreken ’s morgens de predikanten Blom, Van Zonneveld en Bouw en ’s middags de predikanten Baars, Slagboom en Tanis. We hopen op vele bezoekers en een goede dag in Gods gunst.

2. Vacantietijd. Evenals vorig jaar zal er in deze zomermaanden een nummer van ons blad uitvallen. Het blijkt erg moeilijk om in de vacantietijd alles normaal te laten

Van de Administratie

Voor ditmaal mogen wij doorgeven, dat weer 6 nieuwe abonnees konden worden genoteerd, die hieraan hebben mogen meewerken, onze dank. Daartegenover moesten wij 5 abonnees afvoeren wegens overlijden, waardoor wij steeds werden herinnerd aan onze vergankelijkheid; alsook, dat wij om op peil te blijven, steeds nieuwe abonnees nodig hebben. Wie verrast ons een volgende maal ?

Aan giften mochten wij ontvangen f 150,- terwijl wij nog werden verrast door C.P.M. te L. met een gift van f 200,-, f 100,- voor ons blad, en f 100,- voor de school).

Voor alles onze dank, en blijven uitzien naar verrassingen.

Adm. Bewaar het Pand: Bejaarden centrum Rijnzate. postbus 694, 2400 AR Alphen a/d Rijn.

doorgaan. De bedoeling is, dat het volgende nummer over drie weken verschijnt en dat er daarna nog een nummer na drie weken komt. De lezers van ons blad zullen hiervan geen schade hebben. Ter vergoeding zullen de komende nummers 6 pagina’s bevatten.

3. School voor Dundas en Hamilton. We kunnen met blijdschap de volgende giften verantwoorden: f 300,- van N.N., f 200,- van C.V. en f 100,- van N.N. en f 100,- via de Administratie van Bewaar het Pand van C.P.M. Hartelijk dank. In het laatste nieuwsbericht van de school staat o.a. dat ouders met schoolgaande kinderen per jaar 2000,- dollar moeten betalen. Dat is ongeveer f 3300,- hollands geld. Als zij ook kinderen op de highschool hebben (dus voor verder onderwijs) dan moeten zij 500,- dollar extra betalen. Ook andere leden van de schoolvereniging zijn betrekkelijk hoge bijdragen schuldig. De exploitatie van de school legt zware lasten op, maar uit liefde voor het beginsel komt het geld er. En het wordt erg gewaardeerd, dat men in ons land ook stenen komt aandragen.

4. Preken van Ds. Kok. De afscheidspreek komt in druk met nog een paar preken. Dat berichten we al. We kunnen nu mededelen, dat het boekje nu uitgekomen is of dezer dagen uitkomt. Het is gebonden uitgegeven en kost f 15,90. Degenen die het besteld hebben zullen het binnenkort wel ontvangen.

DE DORDTSE LEERREGELS

Les 40.

HOOFDSTUK III/IV.

Artikel I (vervolg)

Dit eerste artikel van hoofdstuk III/IV gaat dus over de oorzaak van des mensen verdorvenheid in verband met de dwaalleer van de remonstranten.

De oorzaak der verdorvenheid van de mens ligt niet in Gods scheppingswerk, als zou God een fout hebben gemaakt, met eerbied gezegd.

Vandaar laten onze vaders eerst het rechte licht vallen op de SCHEPPING van de mens, namelijk dat hij geschapen is naar Gods beeld. Dat deden ook de opstellers van onze Heidelbergse Katechismus.

In Zondag drie stellen zij de vraag aan de orde:

„Heeft dan God de mens also boos en verkeerd geschapen ?” En: „Vanwaar komt dan zulke verdorven aard des mensen ?”

Zo beginnen onze Dordtse vaders met de schepping van de mens.

God schiep de mens naar Zijn BEELD en GELIJKENIS, d.w.z. naar Gods gelijkend

beeld. Beeld en gelijkenis drukken de twee zijden uit van eenzelfde zaak. „Beeld” wijst op een afbeelding, welke van een **persoon** gemaakt wordt en „gelijkenis” als een versterking hiervan, om uit te laten komen de overeenkomst tussen de afbeelding en het orgineel, bij wijze van spreken. Maar dan zó, dat God niet óns beeld draagt, maar dat de mens op God gelijkt. Zó is de mens geschapen.

Wij dienen hierbij wel goed te verstaan en te handhaven, dat er een diep en wezenlijk onderscheid is en blijft tussen God als de Schepper van hemel en aarde en de mens. Om een voorbeeld te noemen: Het beeld Gods bestond in kennis (de ingeschapen kennis). Wil dat nu zeggen, dat de mens evenals God ook **alwetend** werd? In geen geval. Dit geldt van God Zelf alleen. „Gelijkenis” wil dus niet zeggen **gelijk zijn aan**, maar „gelijken op”. Zo is de mens Gods „**beeld**drager”. Dit wijst op de relatie als van **Vader en kind**. Dat was de „heerlijkheid” van de mens, naar psalm 8 : 6: „En hebt hem met eer en heerlijkheid gekroond!”

Maar hoe weten we nu dat het beeld Gods bestond in **KENNIS, GERECHTIGHEID EN HEILIGHEID**? Dat moeten we afleiden vanuit het **HERSTELDE** beeld Gods, dat beschreven staat in Coll. 3 : 10: „En aangedaan hebt de nieuwe mens, die vernieuwd wordt tot kennis, naar het evenbeeld Desgenen, Die hem geschapen heeft.” En in Efeze 4 : 24: „En de nieuwe mens aandoen, die naar God geschapen is in ware rechtvaardigheid en heiligheid.”

Ons artikel van III/IV spreekt ook van deze drie zaken. Betreffende de kennis: „Versierd in zijn verstand met ware en zaligmakende kennis van Zijn schepper en van andere geestelijke dingen”; wat zijn **WIL** betreft, zo lezen we: „In zijn wil en zijn hart met gerechtigheid” en betreffende de heiligheid: „In al zijn genegenheden met zuiverheid en is overzulks geheel heilig geweest.”

Ten opzichte van de „kennis” werd de mens tot **PROFEET** gesteld; ten opzichte van zijn „genegenheden” tot **PRIESTER** en ten opzichte van zijn „wil” tot **KONING**, vervuld in zijn hart met gerechtigheid.

Had Adam de **ware kennis, gerechtigheid en heiligheid**, zo moest hij toch daarin steeds toenemen. Hij stond niet dadelijk op de hoogste top van de ladder van het werkverbond, maar moest daartoe opklimmen. Immers had God op gehoorzaamheid aan Zijn wet het eeuwige leven beloofd. En om die gehoorzaamheid geheel **vrijwillig** te betonen, waartoe hij ook begiftigd was met schone gaven, stelde God hem een proefgebod. Dit kón hij ook volkomen houden.

O, in welk een heerlijke staat bevond hij zich en welk een heerlijkheid was hem ten deel gevallen indien hij die gehoorzaamheid had opgebracht, dan zou hij voor eeuwig **VASTGESTELD** zijn in de staat der heerlijkheid!

Maar de mens heeft al die heerlijkheid van Gods beeld **verloren** en wel door het „ingeven des duivels en zijn vrije wil van God afwijkende”, zo vermeldt het artikel. Alzo **moed- en vrijwillig** van God afgefallen, heeft de mens zichzelf van deze uitnemende gaven beroofd.”

O, in welk een vreselijke staat van ellende heeft de mens zichzelf gestort. Het artikel zegt ervan:

„En heeft daarentegen in de plaats van die (uitnemende gaven) over zich gehaald blindheid, schrikkelijke duisternis, ijdelheid en verkeerdheid des oordeels in zijn verstand; boosheid, weerspannigheid en hardheid in zijn wil en zijn hart; mitsgaders ook onzuiverheid in al zijn genegenheden.”

Zo is de „beelddrager Gods” een vloekdrager geworden en is er naast de duivel geen ongelukkiger schepsel dan de gevallen zondaar.

De remonstranten wilden van de diepe verdorvenheid van de gevallen mens niets weten. Dit zal ook nader steeds weer blijken. Niet minder afkerig van de leer der Schrift en van de belijdenis zijn de **moderne theorieën**.

Ook de **EVOLUTIE-THEORIE** stelt zich scherp op tegen de leer der Schrift inzake de totale verdorvenheid van de mens. Maar dan in deze zin: de val van de mens in het paradijs was **begrijpelijk**. En waarom? Omdat de mens afstamt van het dier, zo beweert men. En nu moet de mens zijn best doen het dierlijke gevoelens te overwinnen, wat ook mogelijk is, volgens deze dwaze opvatting.

De verdorvenheid des mensen is ook niet maar een even uitglijden en zichzelf dan weer op de been brengen.

Ach, hoe verblind en verwaasd is de mens geworden.

Neen, herstel van de mens kon nooit van de zijde van de mens zelf komen, maar alleen bij **God** vandaan.

God zag immers, dat er niemand is, die goed doet, ook niet tot één, maar dat allen zijn afgeweken, tezamen stinkende geworden! (Psalm 14). Doch toen „niemand hielp, die ondersteunde, heeft Gods arm heil beschikt”. (Jesaja 63).

Het heil, het herstel van het beeld Gods is alleen door **CHRISTUS** aangebracht. En daarom houden deze twee zaken zeer nauw verband met elkaar, namelijk: Wie gaat tornen aan de waarheid van de verdorvenheid des mensen miskent ook Christus en Zijn werk, met name in de herstelling van het verloren beeld Gods!

Daarom komt het erop aan, beide zaken duidelijk in het licht te stellen.

Heeft Christus het herstel van Gods beeld aangebracht, het is de Heilige Geest, die dit herstel bewerkt in de mens en dat doet door Zijn wederbarende kracht, ter verlossing uit zijn ellende staat en tot het overbrengen in de staat der genade!

Dan krijgt zulk een mens het nieuwe beginsel van ware Godskennis, van ware gerechtigheid (neen, niet als **OORSPRONKELIJKE** gerechtigheid, welke Adam bezat, maar deel aan de gerechtigheid van **CHRISTUS**) en van ware heiligheid, uit Christus. Zo wordt de begenadigde zondaar in beginsel weer profeet, priester en koning.

We zeggen „in beginsel”, (als het nieuwe beginsel). Want de beleving van het herstel van het beeld Gods is **hier** ten dele en zulks vanwege de overblijfselen van de „oude” natuur. Maar eens zal het herstel **VOLKOMEN** zijn, wanneer Gods kinderen over zijn gebracht in de **staat der verheerlijking** en eeuwig zullen delen in de heerlijkheid van Christus om met Hem te zitten in Zijn troon; en eeuwig zich mogen toewijden aan de Drieëenige God.

O, wanneer Gods Geest 's Heeren kinderen komt terug te brengen en in te leiden in hun droeve val in Adam, laat de Heilige Geest hen zien, uit welk een heerlijke staat zij zijn uitgevallen; hoe hoog hun Schepper hen geplaatst heeft en hoe diep zij zijn gevallen!

O, hoe dierbaar en beminnelijk wordt dan Christus in al Zijn Middelaarsbediening, toegepast aan het hart. In de eerste Adam **alles** kwijtgeraakt, en in de **tweede** Adam alles ontvangen.

Maar dan ook wel eens verblijd te worden in de **hoop** der heerlijkheid, dat zal zijn:

„Verzadigd met Uw Goddelijk beeld!”

Is U, lezer(es), „Wedergeboren tot een levende hoop, door de Opstanding van Jezus Christus uit de doden”? (I Petrus 1 : 3).

Dr.

v.L.

Het lied in de eredienst en de synode van 1836

12. Een gebod uit het Nieuwe Testament?

Vorige keer hebben we gezien, hoe voor ds. R.W. Duin het zingen van gezangen door de Nieuw-Testamentische Kerk een verplichting is. Geen „mogen” alleen maar ook een „moeten”. Dat blijkt behalve uit het boekje dat we de laatste tijd bespreken ook uit een ander werkje van hem over dezelfde zaak. Ds. de Cock heeft op zijn eerste geschrift een weerwoord geschreven. Dáárop schreef Duin weer onder de titel: „Des Christens plicht en voorrecht te zingen Christus.....” Opvallend is het dat nu de plicht al vóór het voorrecht komt. Het bewijst alleen al, hoezeer of Duin door deze gedachte gedreven wordt. Hij kan er geen vrede mee hebben dat er enkel psalmen gezongen worden en eist het zonder meer van de kerk dat deze de gezangen laat zingen. Later blijkt dat nog eens overduidelijk in een brief die hij schrijft in 1841.

Deze brief is gericht aan J.A. Wormser. Deze Wormser is een bekend figuur in die tijd binnen de Afscheidenen en daarbuiten. Kerkelijk is er overeenkomst tussen Duin en Wormser. Ook Wormser zoekt aansluiting bij de kerken der Afscheiding. Dat is in 1836. Hij wordt ouderling in de gemeente van Amster-

dam. Het duurt echter niet lang. Na de komst van ds. van Velzen, wiens prediking hem niet aanstond, werd hij al spoedig als ouderling geschorst. Hij onttrok zich aan dat kerkelijk leven en meende dat de Afscheiding geen zelfstandig bestaan mocht hebben. Hoe verschillend ook van karakter en van invloed is het toch te begrijpen dat ds. Duin na zijn schorsing in de Afscheiden kerk in 1840 contact kreeg en hield met zulke figuren, zoals Duin ook de sympathie behield van ds. Scholte.

Welnu, het gaat ons om de inhoud van de brief. Vrij uitvoerig schrijft Duin over de gezangen: „Ik kan nog mag geheel het Nieuwe Verbond, geheel het vervuld Evangelie niet van het Woord Christi hetwelk wij moeten bezingen uitsluiten, Colossenzen 3:16 De heiligen van de oude dag verlangden naar de komste Christi, Lucas 10 : 24 en wij zullen weigeren Hem te vermelden, Die voor ons geboren is, geleefd, geleden heeft en gestorven en opgewekt is voor onze zonden en ter onzer rechtvaardigmaking? Waarlijk, dit is de snoodste ondankbaarheid, die bij mogelijkheid kan gedacht worden. Laat ons toch de Satan hierin niets toegeven, dat wij van de liefde en de lof Christi zouden zwijgen. De wond op Golgotha geheugt hem nog, daarom wil hij de liefde en lof Christi niet toelaten. De gezangen zijn ook zo min niet als men wil, de ketterijen, die men er in vindt heeft men er eerst ingebracht, en sedert de smadelijke verwerping derzelve, rust er kennelijke duisternis op Gods kinderen.....”

Het komt hier uit dat Duin door alle omstandigheden heen, vooral kerkelijke moeilijkheden, nog meer gedreven is geworden door zijn drang naar gezangen. In deze brief spreekt hij niet meer over zijn bezwaren, die hij zelf had tegen bepaalde uitdrukkingen. Omonwonden heeft hij het over de ketterijen die men er in vindt en er zelf eerst heeft ingebracht. Strijd kan de ogen toch wel verblinden! En dan te schrijven over de „sadelijke verwerping” en de duisternis die daardoor kennelijk op de kinderen Gods rust!

Zeker zal zo'n taal te wijten zijn aan zijn persoonlijke situatie. Tóch, ds. R.W. Duin meent zo naar de Schrift te spreken! Het kan immers niet worden voorbijgegaan dat hij telkens verwijst naar het Nieuwe Testament zélf. Twee teksten zullen hem voor de geest gestaan hebben n.l. Efeze 5 : 19 en Colossenzen 3 : 16.

In zijn eerste werkje vermeldt hij geen tekst. We horen alleen: „We lezen in het Nieuwe Testament van psalmen, lofzangen en geestelijke liederen”. Kennelijk doelt hij op de genoemde Schriftplaatsen, waar deze drie woorden staan.

Duidelijk staat het in de titel van het tweede werkje: aan het einde van de breedvoerige titel lezen we: naar Colossenzen 3 : 16. Zo overtuigd is Duin van de noodzaak in de kerk gezangen te zingen dat hij de tekst al vast opneemt in de titelwoorden. In die tijd was dat overigens niet vreemd: de Cock deed het ook in zijn tegenschrift. Dáárboven staat: De Dagon onzer dagen - bedoeld is de afgod van de Evangelische Gezangen-gevallen voor de ark des Heeren en, weder opgericht, valt voor de tweede reis en breke het hoofd en de beide handpalmen! De geschiedenis, waarop deze wel zeer breedvoerige titel doelt, wordt erbij vermeld: 1 Samuel 5 : 1-5. In ieder geval wil Duin het belang van Colossenzen 3 : 16 onderstrepen. En we hebben het al gezien dat hij in de brief aan Wormser dezelfde tekst uitdrukkelijk noemt.

De vraag kan bij ons opkomen als we dit zo horen: wat heeft de Cock hier tegenovergesteld? Nu is het natuurlijk waar dat Duin dit - naar zijn overtuiging althans - gebod uit het Nieuwe Testament gebruikt heeft voor de verdediging van de Evangelische Gezangen. Toch kunnen we die vraag niet voorbij gaan. In het verlengde ligt immers duidelijk: al zou iemand op andere gronden déze gezangen niet kunnen en mogen aanvaarden of dan tóch niet in overeenstemming met Efeze 5 : 19 en Colossenzen 3 : 16 gezangen in de kerk mogen én moeten gezongen worden. Daarom kunnen we niet aan deze vraag voorbijgaan, waarvan de beantwoording nog duidelijker het standpunt van de Cock openbaart.

Daarbij: deze overtuiging van Duin is net zo min nieuw als zijn opmerking dat de aard van de Nieuw-Testamentische bedeling het zingen van gezangen verplicht. Ook nu is het niet moeilijk om de lijn naar het verleden te laten

spreken. Op deze teksten hebben velen zich beroepen die naast de psalmen ook het vrije lied in de eredienst een plaats hebben willen geven. Voorbeelden zouden te noemen zijn uit de overwegingen die door voorstanders naar voren zijn gebracht op de eerste synoden, die officieel de poort voor de liederen geopend hebben, die niet direct aan de Schrift gebonden waren. En na de oude Kerk valt hier te noemen de naam van Luther. Deze kerkhervormer heeft zich op deze beide Schriftgedeelten beroepen. Voor hem werd hier gesproken van verschillende soorten van liederen en zo zag hij er een aanwijzing in dat in de kerk niet alleen de Psalmen moesten zijn maar ook de vrije liederen. Er staat immers duidelijk: psalmen, lofzangen en geestelijke liederen.

Menig eenvoudig kerklid zal ook wel met deze vraag zitten: is het niet in overeenstemming met deze apostolische vermaningen dat er ook andere liederen dan de psalmen gezongen worden? Het is mij wel overkomen dat iemand, die dit heus niet wilde drijven en er zelfs niet vóór was toch met de vraag kwam: zegt het Woord van God het daar niet zélf? En het is nog niet zo lang geleden dat in een instructie voor een kerkelijke vergadering gewezen werd op dit in de ogen van de opstellers schriftuurlijk gebod.

Daarom is het van belang om erop te letten wat ds. de Cock daarop gezegd heeft. Niet omdat hij het bepaalt maar omdat hij wel vertolkt wat in het licht van Gods Woord Zelf bedacht moet worden.

D. Slagboom.

Vereniging gehandicaptenzorg

Aan ouders en/of verzorgers van verstandelijk gehandicapten delen wij mede dat er pogingen in het werk worden gesteld om een gezinsvervangend tehuis te bouwen in het grensgebied Gelderland/Utrecht voor verstandelijk gehandicapten in de leeftijd van 16-55 jaar.

Ouders en/of verzorgers die inlichtingen wensen kunnen telefonisch of schriftelijk contact opnemen met ons kantoor:

Vereniging „Gehandicaptenzorg” van de Gereformeerde Gemeenten, Michelangelostraat 98, 3066 NM Rotterdam-Alexanderpolder, tel.: 010 - 213824 van dinsdag t/m vrijdag, 8.30 - 17.00 uur.

HOORT DES HEEREN WOORD

Zo luidt de titel van een boekje van de hand van Ds. M.C. Tanis, onder ons welbekend. Het boekje bevat drie preken, die hij op aandringen van verschillende personen in druk deed verschijnen.

De eerste preek gaat over 1 Koningen 15: 4a en werd gehouden op zondag 27 april j.l., ter gelegenheid van de troonswisseling. De tweede over Jeremia 2: 31 en 3: 22b werd gehouden op zondag 4 mei j.l., ter herdenking van de oorlogstijd en de bevrijding. De derde werd op dezelfde zondag gehouden en gaat over Daniël 11: 21, 36-39 en 45 en tekent het beeld van de antichrist.

We zouden gemakkelijk verschillende passages uit deze preken kunnen overnemen om onze lezers de inhoud wat naderbij te brengen. We doen dat echter niet, omdat we veel liever zien, dat velen zich dit boekje aanschaffen om er persoonlijk kennis van te nemen. De troonswisseling ligt nog vers in het geheugen, de herdenking van de oorlogstijd en de bevrijding blijft betamelijk. Het beeld van de antichrist roept op tot waakzaamheid en gebed.

Om toch iets te vermelden nemen we hier iets over uit de derde preek: Vandaar dat het gehoorde ons tot bezinning moet brengen. Want wij leven in het laatste stadium van de wereld. De tijd van de anti-Goddelijke, anti Christelijke machten. Wat in de tijd van de franse revolutie werd uitgesproken, gaat almeer ons volksleven beïnvloeden en beheersen: „Geen God en geen Meester”.

Het vloeken, het lasteren van God, het zich keren tegen God neemt hand over hand toe. Schrikkelijk is de ontheiliging van Gods Naam. Er zijn geen grenzen meer. Alles is geoorloofd. Schier alles wordt getolereerd door de overheid. Niet alleen de Godslastelijke taal, maar ook de liederlijke taal. In woorden en geschriften. De moraal, de

bijbelse moraal, wordt totaal neergehaald. We krijgen aanpassingswetten. Een voorbeeld daarvan is de echtscheidingswetgeving. Omdat het bijbelse normbesef ten aanzien van het huwelijk steeds meer verdwenen is en men zich hoe langer hoe meer aan Gods normen voor het huwelijk is gaan onttrekken, was het onvermijdelijke gevolg dat de wetgeving zich daarbij aanpaste. Het huwelijk op zich moet niet meer gezien worden als de enige vorm van samenleving. Aan de homo-sexualiteit moet een erkende plaats worden gegeven. Hieraan werken n.b. kerken mee. Predikanten en pastoors hebben al homo-sexuele verbintenissen kerkelijk bevestigd. Homofielen worden toegelaten tot het Heilig Avondmaal en kunnen zelfs ambtsdragers zijn. Wat Gods Woord duidelijk verbiedt, moet op bepaalde gronden toch erkend worden. Als legaal gezien worden. En als men met de Bijbel in handen er niet uitkomt, zegt men: Het Bijbelse Woord is een tijdgebonden woord. Erger, wij zijn er vandaag niet meer aan gehouden. We zijn in vele opzichten in een omgekeerde wereld terecht gekomen. Wat voorheen als zonde werd gezien, wordt nu als „goed” gezien en aanvaard. De band met het verleden wordt al meer doorgesneden. In vele opzichten wordt er met de godsdienst en het geloof der vaders gespot. En wie er verbinding aan kent, wie hun spoor wil gaan, wie hen wil navolgen, wordt als ouderwets gezien. Als een persoon, één of twee eeuwen te laat geboren. Men behoort tot het ziekelijke volkje.

En ten aanzien van de geloofsbeleving zijn er ook andere visies gekomen. O.m. een voorstaan van een verbonds-activisme, waarbij alle nadruk wordt gelegd op het tweede deel van het verbond, maar te veel wordt vergeten, dat „eisen” nog niet „kunnen” onderstelt. De echte bijbelse verbondsreligie begint niet bij wat die bondeling doet voor God en ook niet wat die bondeling doet onder God, maar wat God in de bondeling doet. Het is niet zoals nogal eens gehoord wordt: roeping, geloof, wedergeboorte, maar het is: roeping, wedergeboorte, geloof. Dit is de Bijbelse orde. Laten we die vasthouden. Alles omkeren, omzetten of zelfs loslaten is het werk van de antichrist. Hij werkt buiten en in de kerk. Dat we er een oog voor houden. Dat we er onze kinderen, onze jongelui op wijzen. Voor waarschuwen. Dat we gezamenlijk leven bij ps. 25: Leid mij in Uw waarheid en leer mij.

Tot zover Ds. Tanis. Het boekje kost f 6,75. Het kan worden besteld door overmaking van dit bedrag op postrekening 627005 ten name van Ds. M.C. Tanis te Slidrecht. De netto-opbrengst wordt bestemd voor het nieuwe kerkorgel van Slidrecht-centrum.

B.

OVER HET HEILIG AVONDMAAL

Ds. Van der Ent schreef indertijd onder Pastoraal contact in zijn kerkbode o.a. een en ander over het Heilig Avondmaal. Dat was natuurlijk bedoeld voor de leden van zijn gemeente Dordrecht-centrum. Maar wat hij schreef is en blijft ook voor anderen van belang. Daarom nemen we dat hier over:

We zitten, als u dit op tijd leest, ook in de week van voorbereiding op het H.A. Dat is nog steeds geen overbodige zaak. Want het H.A. is de tafel des HEEREN. Dat is geen gewone tafel, waar iedereen zo maar aan kan zitten. Het is een heilige tafel, waar plaats is voor arme zondaren. Dat zijn zodanige zondaren, die door de Heere aan hun zonden zijn ontdekt.

Alle mensen zijn zondaren, maar alle mensen zijn daar niet aan ontdekt. Zij belijden het wel met de mond en spreken grote waarheden uit, maar er is geen beleving van in het hart. Dit komt hierin uit dat men nog nooit wezenlijk last gehad heeft van de zonde, als bedreven zijnde tegen een goeddoend God. Men zegt wel dat men de Heere Jezus nodig heeft, maar men heeft nog nooit door het geloof de toevlucht tot Hem genomen. (Een toevluchtnemend geloof is ook geloof). En wie tot Hem gelovig de toevlucht neemt, naar Hem toevlucht, die wordt door Hem niet afgewezen. Hij zegt het zelf: Wie tot Mij komt, die zal Ik geenszins uitwerpen. Dat wil zeggen: Die zal Ik zeker aannemen. Zij zoeken door Hem vrede met God. Die is ook alleen maar door het geloof in Hem te verkrijgen. Wat een wonder als daar

de ogen voor mogen open gaan. Dan wordt er iets van verstaan, dat Gods toorn is uitgewoed op Zijn Eniggeboren en veel geliefden Zoon. Het is haast niet te geloven, dat de liefde van God zo groot is, dat Hij, om arme, ellendige zondaren te kunnen sparen, Zijn eigen Zoon niet gespaard heeft. Doch opdat dit arme volk nu „vastelijk zou geloven” (dat is: niet twijfelen), heeft de Heere het H.A. laten instellen en daarbij bevolen dat dit gevierd moet worden tot Zijn gedachtenis, zolang als deze bedeling duurt. Zo zekerlijk dan als het brood voor uwe ogen verbroken wordt, zo zekerlijk heeft de Heere Zijn lichaam laten verbreken, tot een verzoening voor al uwe zonden. En zo zekerlijk als de wijn voor uwe ogen vergoten wordt, zo zekerlijk heeft de Heere Zijn bloed laten vergieten tot een verzoening voor al uwe zonden.

Sterker kan de Heere Zijn liefde toch niet betuigen.

Laat elke door schuldbesef getroffen en verslagen zondaar daar acht op geven.

Ik weet, voorzeker, men kan zich een oordeel eten en drinken, namelijk wanneer men onwaardiglijk zichzelf tot de tafel des Heeren toegang verschaft; doch men kan ook een oordeel over zichzelf inroepen, wanneer men aan des Heeren welmenende nodiging geen gehoor geeft, en in ongeloof van de tafel afblijft. Of wat erger is, maar thuis blijft. Misschien vraagt wel iemand: „Onwaardiglijk eten en drinken”, wat is dat eigenlijk? Onwaardiglijk eten en drinken is in een zodanige gestalte des harten van de tekenen van het lijden en sterven van de Heere Jezus Christus gebruik maken, die Hem niet behagen kan. B.v. wanneer men hoogmoedig is, wanneer men uit de hoogte op een ander neerziet, zichzelf beter, waardiger oordeelt dan een ander. Wanneer men niets van de verbreking des harten kent over de eigen zonden, daar geen droefheid over gevoelt. Wanneer men maar rustig in de zonde door kan leven, ook in haat en nijd met zijn naasten levende, vrolijk verder kan gaan. Dan is er ook geen behoefte aan genade. Want genade past alleen bij mensen die de dood hebben verdiend, en dat dan ook weten, van God uit.

Wanneer men dus in zijn geweten zichzelf veroordeeld gevoelt, omtrent deze zaken, dan dient men zich van de tafel des Heeren te onthouden, zo lang men in zulk een houding leven kan. Want de Heere ziet van ver met gramschap aan, de ijdele waan der trotse zielen.

Maar Hij slaat toch schoon oneindig hoog, op hen het oog, die need'rig knielen. Dat zijn diegenen, die het juist zichzelf niet waardig keuren dat zij aan des Konings tafel zouden mogen aanzitten. Het zijn diegenen die altijd maar weer - niet een ander - maar zichzelf moeten veroordelen. Die worden nu door de Heere waardig bevonden, om met Hem te eten en te drinken. Want „Deze ontvangt de zondaars, en Hij eet met hen”. „Die gezond zijn hebben de Medicijnmeester niet van node, maar die ziek zijn”.

Dat is toch wel bemoedigend voor een arme, die van zichzelf zeggen moet: „Ik ben niet waardig, dat Gij onder mijn dak zoudt inkomen”. Dezuiken wil Hij juist hebben. Daar kan Hij wat aan kwijt. Daar kan Hij Zichzelf aan kwijt. Want Hij is toch Degene, Die gekomen is, om te zoeken en zalig te maken, datgene wat verloren is.

Armen vervult Hij met goederen en rijken zendt Hij ledig heen.

De Heere geve ons als arme zondaren in onszelf, een rijke Avondmaalszondag te beleven.

Niemand kan van zijn kant daar enig recht op laten gelden. Doch de Heere kan van Zijn kant, het ons allen schenken. Hij mocht doen naar Zijn vrijmachtig welbehagen.

Wellicht is het juist de week van voorbereiding voor vele lezers van ons blad. Dan is dit artikel wel zeer gepast.

B.

De Heidelbergse catechismus

Opnieuw werd zondag 1 juni een begin gemaakt met de behandeling van de Heidelbergse catechismus. Gelukkig wordt de catechismusprediking in onze gemeente nog begeerd. In diverse gemeenten is die prediking een afgeschreven zaak. De reden is m.i. de retourgang van de gemeenten. Men leeft niet meer bij de zaken, die in ons

leerboek zo duidelijk behandeld worden. Menige prediking werkt daaraan mee.

Wanneer geen recht gedaan wordt aan de kernbegrippen „zonde en genade”, spreekt ons leerboek niet meer. Ziet men niet meer welk een boodschap de Heidelbergse Catechismus heeft en geeft. Nu wordt weleens gezegd „de taal is te ouderwets”. Zeker hebben we te doen met een boek uit de 16e eeuw en wij leven in de 20e eeuw. Maar ik kan verschillende vakgebieden noemen, die werkend en bestudeerd moeten worden mede aan de hand van oude boekwerken. Wie literatuurlijsten of examenopgaven nagaat komt daar wel achter.

De ouderwetse taal van ons leerboek behoeft geen belemmering te zijn om de boodschap te verstaan. Daarbij wordt tijdens de behandeling steeds toegelicht wat er staat.

Het boek op zich is een rijke gave van God aan de kerk. Wat de opstellers hebben gevonden in de goudmijn van Gods Woord, wordt er in uitgestald en dat is niet weinig noch gering.

Hoe langer ik zelf met het boek om ga, des te meer het gaat leven voor mij. Het wordt al rijker. Waarom? Omdat Gods Woord zo rijk is. Ik hoop van harte, dat de verklaring tot uw hart mag spreken en zal vertolken wat in uw hart leeft en wat uw hart zoekt.

Van de geschiedenis van de Heidelbergse catechismus is ons veel bekend. Achter de catechismus ligt de strijd van de kerk, om de waarheid zuiver te bewaren. In opdracht van de keurvorst Frederik III hebben Caspar Olevianus en Zacharias Ursinus gewerkt aan de totstandkoming van ons leerboek. Dit waren twee zeer bekwame professoren. Theologen in de volle zin van het Woord. Bedeeld met genade en Gods vreze. Hun inzicht in Gods Woord was groot en rijk. Wat zij geschreven hebben, is onovertreffbaar. Na ruim 4 eeuwen is niemand in staat een leerboek samen te stellen wat onze catechismus kan overtreffen.

De eerste uitgave van de Catechismus verscheen in 1563 te Heidelberg. Buiten het vorstendom de Paltz kreeg men ook interesse voor het leerboek.

Momenteel is het al in ongeveer 40 talen verkrijgbaar. O.m. in het Nederlands, Frans, Engels, Duits, Hongaars, Pools, Spaans, Portugees, Italiaans, Perzisch, Hebreeuws, Grieks, Maleis. De eerste Nederlandse vertaling verscheen van de hand van de bekende predikant Petrus Datheen.

De Heidelbergse Catechismus heeft in ons land hoog aanzien gekregen. Hij ging spreken tot het hart van Neêrlands kerk. Reeds op het Convent te Wezel, waar in 1568 de leiders van de Nederlandse kerk onder het kruis, in het geheim bijeen kwamen, werd vastgesteld dat men zich zou houden aan de leer van de H.C. De synode van Emden in 1572 ging op dit spoor verder. Op de Dordtse synode van 1574 werd de H.C. zelfs voor de dienaren van de kerk verplicht gesteld. Hij zou in alle kerken en op de scholen moeten worden gebruikt. De Haagse synode van 1586 stelde de eis, dat de predikanten in de namiddagdiensten op de zondagen de H.C. moesten uitleggen voor het kerkvolk. Op de grote synode van 1618-'19 kwam vanzelf als agendapunt voor: „het komen tot een uitspraak over de H.C.” Op de 47e zitting van deze synode, gehouden op 1 mei 1619 stond op de agenda „dat de catechismus van de Paltz, die voor lange in de Nederlandse kerken was geleerd, op dezelfde wijze als de confessie (de Nederlandse Geloofsbelijdenis), onderzocht zou worden en dat een ieder zich hierop zou verklaren of er in deze catechismus ook iets geleerd werd, hetwelk met Gods Woord was strijdende”. Ieder mocht dus als hij dat wenste zijn bezwaren tegen de H.C. en tegen de N.G.B. naar voren brengen. Heel de H.C. werd voorgelezen. Niemand echter onder al de aanwezigen ter synode bleek bezwaren te hebben. Zo werd dan de H.C. met algemene stemmen „als met Gods Woord overeenkomstig” goedgekeurd en opnieuw aanvaard. De synode ging zelfs nog een paar stappen verder. Zij bekrachtigde wat al eerder op andere synoden was bepaald n.l. dat de H.C. in alle kerken en op alle scholen als leerboek zou worden ingevoerd. Hij werd zelfs aanvaard als één van de drie formulieren van Enigheid voor de kerken in Nederland.

Zo wordt hij door ons vandaag nog gezien en aanvaard en ondertekend. In de dienst hem te behandelen is geen last, maar een lust. Zijn prediking te horen zij onze behoefte. De waarde en de betekenis wordt het meest

ervaren in het gebruik. Vandaar dat Dr. Kohlbrugge op zijn sterfbed deze woorden sprak: „de Heidelberger, de eenvoudige Heidelberger, houdt daaraan vast, kinderen!”

Dit wensen we te doen. Met Gods hulp, in Gods kracht. En de bede van Ursinus, één van de opstellers ga ook vandaag in vervulling: „De Zone Gods, onze Heere Jezus Christus, moge Zijn Kerk, in enigheid des waren geloofs en in ware christelijke liefde, door Zijn Heilige Geest bewaren, regeren, vermeerderen en van alle dwaling en mislag van dag tot dag meer en meer bevrijden en verlossen, totdat Hij haar eindelijk met eeuwige hemelse eer en heerlijkheid volkomenlijk versiere”.

Het bovenstaande schreef Ds. Tanis in zijn kerkblad van 13 juni j.l. Dit zal ook de belangstelling hebben van de lezers van ons blad, die het kerkblad van Sliedrecht-centrum niet lezen. Vandaar dat we het artikel hier in zijn geheel overnemen.

B.

Boekbeprekingen

Uitgaven van STARK - TEXEL

Postbus 302 1794 ZG Oosterend

1. Kerstvacantie in Canada door mej. J.W. van den Berg.

Het gaat in dit boek in hoofdzaak over twee jongens die met hun ouders per vliegtuig naar Canada gaan. Ze zouden op de heenreis bijna verongelukt zijn, maar het loopt goed af. Ze komen op de plaats van bestemming en ook daar maken ze spannende dingen mee. Jongens zullen ervan genieten. Het is een boek van 92 pag., dat gebonden f 9,75 kost.

2. Hoepend om redding door mej. J.W. van den Berg.

Dit boek bevat aangrijpende verhalen en laat de grote nood zien, die er ook onder de kinderen in de derde wereld is. Het is goed dat onze jongens en meisjes van zulke boeken kennis nemen. Het auteurs-honorarium is, verduddeld door de uitgever, bestemd voor de stichting Woord en Daad, die veel doet tot leniging van deze nood. De prijs is f 10,90. Het boek is gebonden uitgegeven en telt 117 pag.

3. De kleine duif door A.G. Eggebeen.

We lezen op de band: Het ware verhaal van een Indiaans meisje dat tot tweemaal toe als een vuurbrand uit het vuur werd gerukt. Het gaat over de tijd, toen Indianenstammen in aanraking kwamen met de bezetters van het land. Hier was het een Franse bezetting. Het doet wat vreemd aan, dat de schrijver de personen die hier en daar op de voorgrond komen beschrijft als mensen die denken en spreken als degelijke protestantse christenen. Is dat wel naar de werkelijkheid getekend? Dat neemt niet weg, dat we bij het lezen meelevens. Met strekking en inhoud kunnen we instemmen. Ook jonge kinderen zullen het verhaal met spanning lezen. Het boek is gebonden uitgegeven, telt 103 pag. en kost f 10,75.

4. Odika door Lenie Ippel-Breedveld.

De schrijfster is met de zendingsarbeid bekend. Dat is natuurlijk van grote waarde. Ze heeft met veel talent een mooi verhaal geschreven, dat in hoofdzaak gaat over Odika, een klein meisje, wier leven in gevaar komt door daden van de medietman. Maar het loopt gelukkig goed af. We komen in aanraking met het heidense bijgeloof en de doorwerking van het evangelie. Van harte aanbevolen. Het boek kost gebonden f 10,50. Het telt 109 pag.

5. Een zanger Gods door Jo Voskuil-Meijer. Dit boek bevat verschillende verhalen voor jong en oud. Ds. W. Vroegindewij te Eemnes schreef een voorwoord. Hij beveelt het boek erg aan, wat we ons goed kunnen voorstellen. De verhalen zijn in het algemeen aangrijpend en bevatten veel goeds. Zulke verhalen doen het altijd wel en we achten het niet uitgesloten, dat sommige lezers ervan ze weer gaan doorvertellen. Nu, dat kan geen Het boek kost f 9,75, gebonden, 104 pag.

6. De Rol des Boeks door Jan Schipper.

Dit werkje bevat 66 sonnetten op de boeken van de Bijbel, van elk boek, groot of klein, één. De dichter heeft geprobeerd een bepaalde gedachte uit zo'n bijbelboek op een

dichterlijke wijze naar voren te brengen, b.v. de eerste vier regels over Ruth:

Orpa hield vol tot aan de grens,
keerde toen weder tot haar goden.
Dat werd ook Ruth nog aangeboden,
maar zij sprak uit een andere wens.

Of de eerste regels van Mattheüs:

Maria, pas met Jozef ondertrouwd,
werd zwanger door de werking van
Gods Geest;
tot Jozef werd gezegd: wees niet
bevreesd,
beken haar niet totdat Hij is aan-
schouwd.

Dat laatste staat in het evangelie anders. Dat is altijd het gevaar, dat we niet ten volle de Schrift laten spreken. Maar in het algemeen is Schipper daarin wel geslaagd. Overigens laten we de kwaliteit van zulk werk liever aan deskundigen over. Maar door het bovenstaande krijgen onze lezers toch enige indruk van de inhoud. Het boekje is ingenaaid uitgegeven en kost f 9,60.

ZAL JEZUS JODEN EN CHRISTENEN VERENIGEN?

door Dr. Willem S. Duvekot Boekencentrum
postbus 84176 2508 AD 's-Gravenhage.

De schrijver is Hervormd predikant te Utrecht. In 1972 promoveerde hij te Amsterdam op de dissertatie **Heeft Jezus Zichzelf voor de Messias gehouden?** Op de achterzijde van de omslag lezen we o.a. „Door het wonder van de Joodse belangstelling in Jezus is door hen de eerste stap gezet en het antwoord nu aan de Christenen. Gelukkig is er al een begin van een positieve reactie: veel sympathie, belangstelling en een eerlijke wil om elkaar te ontmoeten; in Israël zelf de Christelijke nederzetting Nes Ammim. De messias-belijdende Joden kunnen een bemiddelende rol spelen tussen synagoge en kerk. Het is de oprechte overtuiging van de schrijver dat **Jezus Joden en Christenen** zal verenigen. Die hoop mag ons gesprek begeleiden, omdat het Zijn zaak is. De schrijver maakte verschillende reizen naar Israël. De gesprekken daar gevoerd en de contacten daar gelegd, hebben hem mede gestimuleerd tot het schrijven van dit boek.” Uit het bovenstaande blijkt, dat de schrijver het standpunt inneemt van het gesprek, de dialoog met Israël en niet van de noodzaak, dat de Jood in aanraking met het evangelie moet komen en zo tot het geloof in Jezus als de beloofde Messias. Het boek bevat veel dat waardevol is, omdat het ons inlicht omtrent de verhouding tussen het Christendom en het Jodendom vroeger en nu, maar met het uitgangspunt van de schrijver kunnen we het niet eens zijn. We houden het bij wat Johannes schrijft: Maar deze zijn geschreven, opdat gij gelooft, dat Jezus is de Christus, de Zone Gods, en opdat gij, gelovende, het leven hebt in Zijn Naam. En bij wat Paulus schrijft: Maar tot de huidige dag toe, wanneer Mozes gelezen wordt, ligt een deksel op hun hart, doch zo wanneer het tot de Heere zal bekeerd zijn, zo wordt het deksel weggenomen.

Voor hen die zich met deze zaak bezighouden en daarvoor belangstelling hebben heeft dit boek wel wat te zeggen. Het gaat over: 1. het contact tussen Joden en Christenen, 2. de geschiedenis, 3. de verhouding in de houding van de Joden tegenover Jezus, 4. van Joden-zending tot het gesprek met Israël, 5. in gesprek met Schalom Ben-Chorin, David Flusser en Pinchas E. Lapide en 6. zal Jezus Joden en Christenen verenigen? Deze paperback uitgave van 184 pag., groot formaat, kost f 24,90.

EN HET WOORD GODS WIES

Dit is een uitgave van de Spaanse Evangelische zending. Zij stelt zich tot doel in Spanje de leer der Reformatie te verbreiden, opdat ook het Spaanse volk wete, wat de Bijbelse leer van zonde en genade is. Uitgangspunt is het zendingsbevel des Heeren. Het bestuur is in goede handen. Ds. M. C. Tanis is voorzitter, Ds. L. Blok van Nunspeet 2e voorzitter, F. van Holten secretaris en J. Toes penningmeester. Verder zit o.a. in het bestuur Ds. P. Beekhuis, die ook eindredacteur is van het maandblad **Zendingsbode**, dat 10 maal per jaar verschijnt tegen de prijs van f 7,— per jaar. Spanje is het voornaamste werkterrein, maar op bescheiden schaal

wordt ook steun verleend aan evangelie verbreiding in Brazilië, Portugal en Italië. Bovengenoemd boekje is al enkele jaren geleden uitgegeven. Daarin vinden we een Ten geleide van Ds. Tj. de Jong, destijds voorzitter, die o.a. schrijft: We hopen met dit jubileumboekje hun, die de S. E. Z. een goed hart toedragen, dieper inzicht te geven in de arbeid die verricht wordt en hen te stimuleren en in de weg der middelen op te wekken tot nog meer liefde, medeleven, gaven en met name gebed voor de zendingsarbeid der Kerk, waarvan de S.E.Z. een klein stukje mag zijn. Doch dit boekje is ook gericht op velen, die de arbeid der S.E.Z. niet kennen. Ook zij worden geïnformeerd over het werk der S.E.Z. in het R.K. Spanje, over de geschiedenis, de achtergronden, de personen die zelf werkzaam zijn in Spanje en onder hun eigen volk de leer van de vrije genade in het bloed van het Lam uitdragen, wie deze personen zijn, waartoe ze van Godswege gegrepen zijn. Laat dit genoeg zijn. Staan we nog aan de kant wat dit werk betreft, dan raden we aan een abonnement op de zendingsbode te nemen en genoemd boekje aan te schaffen. En de S.E.Z. te steunen. Het adres van de administratie is: H. J. Verdonk, Smachtkamp 63 Opheusden, tel. 08887 - 1394.

2. Verzamelde Geschriften van Ds. L. Boone Uitgeverij G. Kool - Veenendaal

De tweede druk is al verschenen. Dat zegt op zichzelf al genoeg. Ds. Boone was indertijd predikant van de Oud-Gereformeerde gemeente te Sint Philipsland. Hij ging in 1907 niet mee met de gemeenten, die samen de Gereformeerde Gemeenten gingen vormen. Hij heeft jarenlang overvloedig gearbeid ook buiten eigen gemeente. Hij is op 25 april 1935 ingegaan in de rust, die er overblijft voor Gods volk. Het boek bevat een Voorwoord van Ds. M.A.

Mieras, Leven en sterven, grotendeels door hemzelf beschreven, met verslag van zijn begrafenis, Ds. M.A. Mieras: Ds. Boone herdacht, Negental predikaties, een predikatie, gehouden bij zijn 50-jarige echtvereniging en nog enkele andere preken. Verder een woord ter nagedachtenis bij het overlijden van Ds. David Janse, een gedicht van Ds. L. Boone, een gedicht van drie blinde meisjes, bij de bevestiging van Ds. L. Boone te Terneuzen en een naschrift van G. v.d. Berg, burgemeester van Sint Philipsland. Het is alles zeer lezenswaardig. Het moet treffen met welk een aandrang en liefde Ds. Boone in zijn tijd onbekeerde zondaren opgewekt heeft om de Heere te zoeken, terwijl Hij nog te vinden is. We zouden graag het een en ander willen overnemen, maar we moeten ons beperken. Men leze zelf.

We willen een enkele uitzondering maken. In een preek over Prediker 12:5: Want de mens gaat naar zijn eeuwig huis en de rouwklagers zullen in de straat omgaan, naar aanleiding van het overlijden van de Koningin-moeder Emma, zegt Ds. Boone o.a. het volgende:

Jongen en ouden, we gaan naar de eeuwigheid, de een heeft al lang geleefd, de ander kort; mochten wij het eeuwig huis leren verstaan en begeren als het eeuwig huis, waar vrede en zaligheid te vinden is.

Het is zo ongeveer tien jaar geleden dat een vrouwtje uit Rotterdam (ik geloof dat ze God vreemde is) aandrang kreeg om op reis te gaan, waar naar toe wist ze niet. Ze was echter zo arm, dat ze niets meer bezat dan 60 cent. Maar de aandrang was zo sterk, dat ze naar station D.P. ging en daar een kaartje kocht voor die 60 cent naar Den Haag. In Den Haag op het perron aangekomen, staan daar 2 dames, prachtig maar eenvoudig aangekleed, die dat vrouwtje aanspreekt en vertelt hoe zij op reis gegaan is.

Die dames zeiden: „U moeten we juist hebben; kom maar met ons mee”. Buiten het station staat een koets, met twee zwarte

paarden ervoor, en daar stappen ze in, en rijden naar het paleis van H.M. Koningin-moeder op het Voorhout. Ze werd daar in een kamer gelaten, en ze kwam daar eens te vertellen wat God aan haar ziel gedaan had. De oude Koningin kwam er zelf ook bij zitten en hoort het mede aan, wat dat vrouwtje te vertellen had. Hare Majesteit was ontroerd en zei: „wat zijt ge gelukkig”.

Daarna werd ze weer in dat koetsje naar het station gebracht. De twee hofdames (want dat waren ze) gingen haar wegbrengen. Aan het station werd haar moeite beloond met 40 gulden, en ze keerde verheugd huiswaarts.

In de mobilisatie lag Jan van Herk, die ik zeer goed gekend heb, in een ziekenhuis. Hij was geopereerd; de operatie was goed geslaagd en hij was beterende. H. M. Koningin-moeder zou een bezoek aan dat ziekenhuis brengen, wat de zieken aangezegd was. Zo komt ze ook voorbij het bed van Jan van Herk. Ze zei: „Wel mijn oude man, hoe gaat het nogal?”. „Ja juffrouw, dat gaat wel”. En later vertelde hij: „Toen heb ik eens mogen vertellen hoe ik de zaligheid had leren kennen”. Ze hoorde me kalm aan, en toen ik uitverteld was, zei ze: „Ik geloof dat je zeer gelukkig bent, mijn oude man”. En toen ging ze weer verder, naar de andere zieken. Er moest ook dikwijls iemand van het hof van H.M. Koningin-moeder bij de armen van Gods volk op bezoek om te vragen of ze gebrek hadden. En ze brachten altijd wat mee, naar dat ze behoeften hadden.

Tot zover Ds. Boone, waaruit wel blijkt zijn hoge waardering voor Koningin-moeder Emma. Hij noemt haar even verder: de moeder onzes volks.

Een enkele opmerking willen we nog maken. Op het einde van blz. 339 lezen we: Ziet gij uzelf een verloren zonder te zijn? Dat moet natuurlijk: zondaar zijn.

Kool heeft gezorgd voor een mooie uitgave. Het boek kost gebonden f 39,50.

B.

ALLE BEGRIP TE BOVEN (49)

12. Het eerste bezoek van Mr. Bourne (3)

Het was hun zuster Matilda in Londen, die het eerst voorstelde, dat Mr. Bourne hen zou bezoeken in Pulverbach om tot hen te spreken. Mr. Bourne was toen vijf en zestig jaar oud en zijn werk als leraar was geleidelijk ten einde gekomen, zodat hij, hoewel hij nog van zijn kunst leefde door zijn schilderijen aan kunstzaken te verkopen, niet rondreisde als hij zo vele jaren had gedaan. Echter zegt hij: het verlies van mijn betrekking betekende niet het verlies van mijn werk, maar het behaagde God die in een ander kanaal te leiden en zodoende mijn vele beproevingen te heiligen ten goede van anderen. Ik was tenslotte van dit kleine begin (de morgenlezingen) geleid om meer in het openbaar te gaan oefenen. Twee maanden lang, voordat ik mijn eerste reis naar Pulverbach ondernam, had ik een indruk in mijn gemoed, dat er niets goeds van zou komen, tenzij, zoals Paulus op zijn gevaarvolle reis, ik werd gevonden in de beoefening van dezelfde middelen, namelijk zelfverloochening en gebed tot de Heere Jezus Christus. De Heere gaf grote teerheid in mijn hart en een zegen van de woorden in Exodus 33: 12-19 gaven mij de zoetste verzekering van 's Heeren zegen en goedkeuring en nam al mijn bezorgdheid voor de tijd weg en maakte mij zeer gewillig om tot Zijn beschikking te zijn”.

Mercy maakte een korte aantekening van die tijd, waarin zij zegt: „Ik ben er toe gebracht te zien, dat het zenden door de Heere van het woord tot ons door Mr. Bourne een teken van Hem is van Zijn genade. Het is vaak met ernst tot mij gekomen en heeft mij met een zoet gevoel van de liefde Gods vervuld. Maar mijn hoop werd inderdaad tot het uiterste beproefd. O, het is wat te gevoelen dat de belofte van God op niets uitloopt! Dit voelde ik op een keer, toen de voorzienigheid Gods tegen de geestelijke hoop scheen in te druisen en ik mocht zien, dat alle inspanningen, verwachtingen, vooruitzichten, verlangens en gebeden opgegeven moeten worden, opdat de Heere alleen verhoogd zou worden. Niemand onderwijst als God. Ik denk, dat ik toen iets verstond van wat het is te wenen voor de Heere en ik geloof zeker, dat Hij mijn lage staat aanzag, want de onderwijzingen, die mij werden gegeven in mijn grote verdriet waren zo lieflijk vertroostend voor mijn gekwelde ziel. Een ervan betrof de zoon van de Sunamietische, zijn dood, nadat zij hem ontvangen had als zo'n gezegend geschenk van de Heere en zijn opstanding daarna. Een ander betrof Hizkia: het oordeel des doods was over hem uitgesproken, maar dit werd herroepen. O, hoe gevoelde ik het tedere medelijden van de Heere in het toepassen van deze dingen aan mijn hart en het zo terugbrengen van mijn dode hoop uit het graf! Ik geloofde zeker, dat ik de goedheid van de Heere hierin zou zien en ik had vooral een hoop ook in die tijd omtrent de gemeenschap der heiligen en dat op zekere dag velen in de Heere samen zouden

komen in deze plaats, een van hart en een van ziel. Toch zouden er bij de lange duur van de beproeving weer vele vrezen in mijn hart oprijzen en vele twijfelingen zouden bij tijden mij zeer laag doen zinken. Toch ondersteunde mij het woord van de Heere, waarop Hij mij had doen hopen”.

Het uitstellen van het bezoek, nadat het eerst afgesproken was, was een van de teleurstellingen van Mercy. Een jonge vriend van Mr. Bourne werd ziek. De reis naar Shropshire werd voor een poos uitgesteld. Deze vriend was Henry Hagell, een jonge man uit de stad, die in het westeinde woonde. Iets had hem en zijn twee zusters getrokken om de kapel van Mr. Burrell te bezoeken, waar echter zijn wufte karakter door velen niet gewaardeerd werd. Maar Mr. Bourne voelde een genegenheid voor hem en hij had hem in de lente daarvoor een vriendelijke brief geschreven, zeggende: „Uw zwakke verschijning doet mij hopen, dat u naar mijn raad zult luisteren. Ik heb een Vriend, Die de beste Heelmeester is, die ik ooit ontmoet heb. Ik smeeek u niet te wachten met uw geval Hem voor te leggen. Als u met uw gehele hart komt, zult u niet lang onopgemerkt zijn, maar zult u een vriendelijk woord als dit horen: „Wat wilt gij dat Ik u doen zal?”.

In mei, toen hij hoorde, dat hij aan zijn bed gebonden was, ging Mr. Bourne hem bezoeken. Henry wist dat hij door veel van zijn kennissen beschouwd werd als erg oppervlakkig en zich veel vermaakte met ijdel gezelschap, maar hij vertelde Mr. Bourne, dat weinigen wisten van de zielsbenauwdheid, die hij onder al dit optreden gevoelde, vooral nu met het gezicht op de rand van de afgrond, waarop hij stond, terwijl hij ernstig vreesde, dat de Heere hem zou verlaten zonder hoop of hulp door Zijn genade. „O, hoe sterk voel ik de ijdelheid van alle dingen hier beneden”, zei hij, „en de genade van God, dat Hij mij staande hield in mijn loop en dat Hij mij toestaat, dat de Bijbel soms zo zoet tot mij spreekt. Hij zegt: „Want Ik zal water gieten op de dorstigen en stromen op het droge, en ik ben dat droge.” Hij was erg kalm. Toen hij zag, dat sommigen van zijn bezoekers lachten zei hij: „Ik kan het niet verdragen u te zien lachen. Ik vind het een schrikwekkend iets in de tegenwoordigheid van God te verkeren: Hij is zo heilig en ik ben zo onheilig. Het is geen tijd voor lichtzinnigheid. Hoe dwaas is mijn voorbije leven geweest en hoe ijdel!

Als ik over de dagen van mijn ijdelheid nadenk, hoe wilde de Heere mij niet alleen laten, maar achtervolgde Hij mij gedurig met overtuigingen van mijn vele en grote zonden, totdat Hij mij op dit sterfbed bracht. Hij zorgt er nu voor, dat mijn overdenkingen zoet zijn en hoewel ik te zwak word om te lezen brengt Hij hele hoofdstukken in mijn herinnering, alsof ik ze aan het lezen was en zij zijn zo voor mijn hart geopend en zo toepasselijk voor mijn geval, als ik u niet kan vertellen. Mijn hart is verenigd met Gods volk. O, hoe lief heb ik hen, hoe bid ik voor hen en vooral voor mijn dominee. Hoe vurig verlang ik, dat mijn zusters net zo gelukkig waren als ik ben. Ik ben opgegaan in

de overdenking van het eeuwige leven. Gisteren werd mij gevraagd of ik de krant wilde lezen. O nee ! Ik verlang niets anders dan goed nieuws van een ver land, blijde tijdingen van zaligheid, zoals geopenbaard in Gods Woord: dat is mijn krant. De Heere is mij nu aan het binnenhalen. Wie zou daaraan gedacht hebben, toen grote donkerheid nog zo kort geleden mijn hart overdekte ?"

Mr. Bourne zei, dat hij groot nut had van het bezoeken van zijn stervende vriend en hij kon zich niet van Londen losmaken, voordat hij zijn einde gezien had. Henry vertelde hem eens, dat hij vaak uren alleen zat te mediteren over wat hij van Mr. Burrell op de preekstoel gehoord had en dat zijn aandacht zo in beslag genomen was, dat hij vergat te eten. Hij gevoelde gewoonlijk grote onrust of hij wel oprecht was en hij smeekte God om hem oprecht te maken. „O, welk een goedheid en genade heeft Hij mij op dit sterfbed in zo korte tijd betoond. Ik voel een verlangen om eeuwig bij Hem te zijn." Mr. Bourne bezocht hem ongeveer vijf weken en vond het heerlijk om hem te versterken en te bevestigen. Op de dag voordat hij stierf zei hij: „Ze vertelden mij, dat de koningin op donderdag gekroond wordt. (Het was de jonge koningin Victoria.) Ik zal vóór haar gekroond worden met een eeuwige kroon, een kroon van goedertierenheid en tedere barmhartigheid, die nooit zal verwelken !"

Een paar dagen na de dood van Henry vertrok Mr. Bourne naar Pulverbach.

In de zomer verliet de postkoets naar Shrewsbury Londen des avonds om acht uur en voor de ondergang van de zon hobbelde zij al ratelend door de gevaarlijke landstreek langs de route, die later voor de grote Westspoorweg werd gebruikt. Op zulke lange reizen, zegt Mr. Bourne, hield hij ervan zich in een boek te

verliepen om zich te beschermen voor de onbeschaafde taal van het dak van de koets. Op de tweede dag kwam hij op zijn bestemming.

Natuurlijk kon hij niet in de pastorie logeren, waar de oude predikant, nu een en tachtig, hem zonder twijfel als het voornaamste instrument van de ontrouw van het merendeel van zijn gezin beschouwde, en het scheen alsof Charles zich niet om deze dingen bekommerde.

Mercy en Jane waren schroomvallig en het is te betwijfelen of ze meer konden doen dan een bediende te sturen om hem de weg te wijzen naar het huis, dat zij voor hem tot verblijf in orde hadden gebracht. Maar hij klaagde niet. Laat in de avond bracht de dominee hem een bezoek en hij zegt: „Met zekere beleefdheid heette hij mij welkom, maar dadelijk veranderde hij zijn toon en zei veel pijnlijke dingen, waarvoor de Heere alleen mij wijsheid gaf om mij te beheersen.

Ik ging na mijn vermoeiende reis rusten en viel in slaap, maar werd weldra wakker in angst en verwarring van geest. De vijand vertelde mij, dat ik uit het dorp verdreven zou worden, aan schande blootgesteld en door iedereen voor een dwaas uitgemaakt. Ik stond om drie uur in de nacht op om te bidden en alles wat tevoren met betrekking tot mijn reis gepasseerd was de Heere voor te leggen. De Heere wist, dat Hij mij erg teer gemaakt had en ik was banger om Hem beledigen dan voor iets dat gebeuren kon. Ik smeekte Hem mij Zijn weg te tonen en mijn verontruste geest te kalmeren en deze woorden kwamen met goddelijke en vertroostende kracht: „De strijd is niet uwe, maar Godes", en: „De engel Gods, Die voor het heir van Israël ging, vertrok en ging achter hen". Ik kon nu gaan rusten en viel in slaap. Ik stond vroeg in de morgen op en hoewel mijn ziel gekalmeerd was voelde ik, dat ik een grote wond opgedaan had.

Westkapelle aan de Zeeuwse kust

Grote luxe caravans met douche en w.c. in de caravan. Mooie en ruime staanplaats.

Telefoon 01187 - 1441.

Voor bijbels, boeken en muziek

is **LINDENBERG** uniek !
Grote voorraad

Snelle levering

ook van de allernieuwste uitgaven

Lindenberg's
boekhandel

Slaak 4-8 (postbus 4209)
ROTTERDAM 16

(Uw bestelling ongefrankeerd: antwoordnummer 77).

Uitgeverij
Boekhandel
G. KOOL

Het adres voor
al Uw goede boeken

Stationssingel 50
Tel. 08385-13978
Postbus 177
3900 AD Veenendaal

ZENDINGS DAG 1980 ELBURG

D.V. WOENSDAG 30 JULI

in de Geref Kerk te Elburg, Vrijheidsstraat 2

Aanvang: 's morgens 10.30 uur

Opening: Ds. A. Baars van Urk

Spreker: Ds. G. Hamstra van Alphen aan den Rijn.

Pauze van 12 tot 2 uur

Koffie en broodjes verkrijgbaar

's Middags, sprekers :

Ds. H. van Leeuwen van Driebergen
Ds. H. A. Vosman van Oldebroek, oud Geref., voor de Spaans Evangelische Zending

Ds. D. Slagboom van Katwijk aan Zee
De Zendingscommissie:

A. van Dijk, Tuinstraat 29 Elburg

Voor een fijne vakantie in eigen sfeer

VAKANTIECENTRUM „DE VERRASSING" TEXEL

Voll. pension voor gezinnen, jongeren en ouderen.

Bungalows en sta-caravans.

Postbus 302, 1794 ZG Oosterend-Texel.
Tel. 02223 - 661 of 391.

Uw adres voor al Uw theologische boeken, goede jeugdboeken, romans, studieboeken enz.

Boekhandel Noordermeer

Anjelierenstraat 43, Rijnsburg, tel. 01718-23063
bgg 22737.

Filiaal:

Bosplein 2, Katwijk aan Zee, tel. 01718-14410.

Voor schriftelijke bestellingen: Antwoordnummer 19, 2220 WD Rijnsburg (zonder postzegel)

KINDEROGEN

TRANEN DROGEN

Door Uw hulp: Voedsel, kleding en onderwijs. Voor kinderen in Nicaragua, Guatemala, India, Haïti en andere landen.

U kunt zo'n kind financieel adopteren voor **f 35,-** per maand.

Opgeven bij: J. Slot, Rembrandtlaan 10, Doorn. Tel. 03430-4103

„Repos Ailleurs"

Rustoord

U moet of wil er uit om even bij te komen of om wat aan te sterken...of omdat u wat meer aanspraak wenst?

Bel dan eens Driebergen 03438-2466.

Dieët geen bezwaar. Geen T.V. of radio.

HOTEL

**DREYEROORD -
OOSTERBEEK**
Telefoon 085-333169

Het hotel waar mevrouw zich „uit" - én mijnheer zich „thuis" voelt.

Voor al Uw

★ **BOEKEN**

★ **BIJBELS en**

★ **PSALMBOEKEN**

Beleefd aanbevelend

BOEKHANDEL

VAN LEEUWEN

POSTBUS 39, URK - TELEFOON 05277 - 1783

b.g.g 05277 - 2462 Urk.

BUBEL

UW BOEKEN LANGER HEEL, IN EEN KAST VAN WOONVOORDEEL

DE BOEKENKASTSPECIALIST levert direkt van fabriek met hoge korting.

UNIEKE AANBIEDING, eiken boekenkasten met massief front, zie afb. 190 cm. hoog, 100 cm breed, 38 cm diep, f 595,-.
Winkelprijs minimaal f 795,-.

Plankdiepte plm. 30 cm. Afstand tussen planken plm. 30 cm, onderin plm. 40 cm.

Open uitvoering, dus zonder deuren f 495,- Kleur midden eiken E50.

Levertijd 4-6 weken.

Ook leverbaar in 87 cm breed, 190 cm hoog en 145 cm hoog.

Deze prijzen zijn alleen mogelijk door rechtstreekse levering (zonder showroom)

- ★ keurige presentatie
- ★ fraaie vormgeving
- ★ massief eiken front
- ★ degelijke afwerking
- ★ ook voor zware boeken
- ★ puur vakmanschap
- ★ fabrieksprijzen
- ★ levering kontant

Bijdrage vervoerskosten door heel Nederland f 25,- p. kast.

Maak gebruik van onderstaande bon in open envelop zonder postzegel op te sturen aan:

WOONVOORDEEL bv,
antwoordnummer 5, 8070 WK Elburg. Tel. (05250) 21 62.

Mocht de kast om welke reden dan ook niet aan uw verwachtingen voldoen en u bericht ons binnen een week na aflevering, dan wordt hij teruggehaald en u ontvangt uw geld terug.

Naam:

Adres:

Woonplaats:

Telef.nr.:

s.v.p. hokje aankruisen welke kast u wenst,

levering uitsluitend kontant.

- aantal ☐ boekenkast(en) gesl. 100 cm br. f 595,-
☐ boekenkast(en) open 100 cm br. f 495,-
☐ boekenkast(en) gesl. 87 cm. br. f 540,-
☐ boekenkast(en) open 87 cm br. f 450,-
☐ boekenkast(en) open 87 cm br. 145 cm hoog f 365,-

